

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
30 серпня 2024 року,
протокол № 2

Ректор університету, голова вченої
ради університету, доктор
юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2024 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право

РОЗРОБЛЕНО:

Доцент кафедри міжнародного та
європейського права, доктор філософії з права _____ Алла КІРИК
27 серпня 2024 року

Завідувач кафедри, кандидат юридичних наук,
доцент _____ Світлана ЛОЗІНСЬКА
27 серпня 2024 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та європейського права
27 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, кандидат юридичних наук,
доцент _____ Світлана ЛОЗІНСЬКА
27 серпня 2024 року

Декан юридичного факультету, доцент
кафедри кримінального права та процесу,
кандидат юридичних наук, доцент _____ Віктор ЗАХАРЧУК
27 серпня 2024 року

ПОГОДЖЕНО:

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради
Університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка _____ Ірина КОВТУН
29 серпня 2024 року

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 2
2. Заплановані результати навчання	– 3
3. Програма навчальної дисципліни	– 4
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 11
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 11
4.2. Аудиторні заняття	– 12
4.3. Самостійна робота студентів	– 12
5. Методи навчання та контролю	– 12
6. Схема нарахування балів	– 13
7. Рекомендовані джерела	– 13
7.1. Основні джерела	– 13
7.2. Допоміжні джерела	– 14
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 15

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 08 Право
2. Код і назва спеціальності	– 081 Право
3. Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	– Міжнародне публічне право
5. Тип дисципліни	– обов'язкова
6. Код дисципліни	– ОП.081.Б.6
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– другий
10. Семестр	– третій (ДФ), третій-четвертий (ЗФ)
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,5 / 105
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 46
% від загального обсягу	– 43,8%
лекційні заняття (годин)	– 26
% від обсягу аудиторних годин	– 56,5%
семінарські заняття (годин)	– 20
% від обсягу аудиторних годин	– 43,4%
самостійна робота (годин)	– 59
% від загального обсягу	– 56,2%
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 4
самостійної роботи	– 5
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 18
% від загального обсягу	– 17,1
лекційні заняття (годин)	– 10
% від обсягу аудиторних годин	– 55,6
семінарські заняття (годин)	– 8
% від обсягу аудиторних годин	– 44,4
самостійна робота (годин)	– 87
% від загального обсягу	– 82,9

тижневих годин:	
аудиторних занять	– 1,5
самостійної роботи	– 8
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОП.081.Б.2 Теорія держави і права ОП.081. Б.3. Історія держави і права України ОП.081.Б.4. Конституційне право України ОП.081. Б.5. Римське право
2) супутні дисципліни	– ОП.081.Б.11. Міжнародно-правові механізми захисту прав людини
3) наступні дисципліни	– ОП.081.Б.12. Право Європейського Союзу
14. Мова вивчення дисципліни	– українська

2. Програмні компетентності і заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Міжнародне публічне право» забезпечує досягнення таких компетентностей і результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою «Бакалавр права»:

Загальні і спеціальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, територіальної громади; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища, утвердження захисту земель як національного багатства.

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права

Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути конституційного права, адміністративного права і адміністративного процесуального права, цивільного права і цивільного процесуального права, кримінального і кримінального процесуального права, земельного права, фінансового права, муніципального права, господарського права, сімейного права, трудового права та права соціального забезпечення.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Заплановані результати навчання:

РН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.

РН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

РН9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.

РН11. Мати базові навички риторики.

РН12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

РН13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

РН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях, доводити аргументовану позицію з питань діяльності органів місцевого самоврядування.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i>
<i>1. Знання</i> <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) визначати поняття та особливості міжнародного публічного права;

1.2)	називати норми, принципи, інститути, галузі міжнародного публічного права як комплексної правової системи;
1.3)	формувати практичні навички у здійсненні аналізу міжнародних норм щодо механізмів захисту прав людини, діяльності міжнародних організацій, міжнародних судів, трибуналів та арбітражів.
1.4)	кваліфікувати міжнародні правопорушення та визначати можливі заходи міжнародно-правової відповідальності держави та інших суб'єктів міжнародного права;
1.5)	визначати місце і роль України у міжнародних відносинах, окреслювати пріоритети зовнішньої політики України.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зміст дефініцій основних термінів, що розкривають суть міжнародно-правової відповідальності;
2.2)	характеризувати джерела міжнародного права, визначати особливості їх юридичної природи та механізму застосування;
2.3)	з'ясовувати природу дипломатичних привілеїв та імунітетів;
2.4)	з'ясовувати правовий режим водних просторів;
2.5)	виділяти універсальні міжнародні договори, укладені у сфері міжнародного повітряного права.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	безпосередньо розробляти тексти міжнародних договорів по окремим галузям міжнародного права;
3.2)	орієнтуватися у сучасній міжнародній ситуації та в особливостях міжнародних відносин;
3.3)	знаходити відмінності в узгоджувальних та судових засобах вирішення міжнародних спорів, особливостях їх застосування;
3.4)	виявляти негативні наслідки без громадянства;
3.5)	виявляти підстави позбавлення дипломатичного агента привілеїв та імунітетів.
4. Аналіз	
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	аналізувати положення міжнародно-правових договорів, застосовувати їх до розв'язання конкретних ситуацій;
4.2)	визначати роль ООН та її органів в формуванні та реалізації норм права вирішення міжнародних спорів;
4.3)	оцінювати правові наслідки рішень, винесених Міжнародним Судом ООН у спорах між державами;
4.4)	аналіз законодавства України щодо відповідності міжнародним актам з прав людини;
4.5)	аналіз механізму врегулювання спорів у сфері міжнародного морського права.
5. Синтез	
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	аргументувати особливості вирішення спорів в міжнародних організаціях;
5.2)	формулювати основні напрямки співробітництва держав у сфері захисту прав людини;
5.3)	з'ясовувати специфіку повітряного простору в порівнянні з космічним та морськими просторами;
5.4)	з'ясовувати особливості міжнародної правосуб'єктності міжнародних організацій;
5.5)	з'ясовувати підстави міжнародно-правової відповідальності.

6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	оцінювати юридичні підстави недійсності міжнародних договорів;
6.2)	робити висновки щодо порівняльної характеристики правового статусу людини і громадянина;
6.3)	оцінювати наслідки прийняття подвійного громадянства;
6.4)	порівнювати види та форми міжнародно-правової відповідальності;
6.5)	узагальнювати підстави, за які передбачена міжнародна кримінальна відповідальність фізичних осіб.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	розробляти проекти документів за завданням ситуаційною задачею;
7.2)	складати позовну заяву до Європейського Суду з прав людини;
7.3)	складати позовну заяву до Міжнародного Суду ООН;
7.4)	розробляти проекти міжнародних договорів;
7.5)	розробляти проекти документів щодо порушення прав людини.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, природа, властивості міжнародного права

Поняття міжнародного публічного права як галузі права. Розмежування предмету та об'єкту галузі міжнародного публічного права. Особливі риси (ознаки) міжнародного права. Завдання та функції міжнародного публічного права як галузі права.

Співвідношення міжнародного та національного (внутрішньодержавного) права. Теорії співвідношення. Спільні та відмінні риси за предметом та методом правового регулювання, суб'єктивним складом, способом нормотворення та механізмом правового регулювання.

Поняття та функції міжнародного публічного права як науки. Зміст, система та завдання міжнародного публічного права як навчальної дисципліни.

Співвідношення міжнародного публічного та міжнародного приватного права за предметом та методом правового регулювання, суб'єктами, джерелами, сферою дії та іншими ознаками. Форми взаємозв'язків міжнародного публічного та приватного права.

Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю 25 вересня 2015 року. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року. A/RES/70/1. Цілі сталого розвитку.

Організація Об'єднаних націй. Збірник договорів. Рамкова конвенція Всесвітньої організації охорони здоров'я з боротьби проти тютюну (Організація Об'єднаних Націй, Збірник договорів, том 2302, № 41032)

Сендайська рамкова програма зі зниження ризику стихійних лих на 2015–2030 роки (резолюція 69/283, додаток II)

Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права (Організація Об'єднаних Націй, Збірник договорів, том 1833, № 31363)

«Майбутнє, якого ми прагнемо» (резолюція 66/288, додаток).

Тема 2. Джерела міжнародного права

Поняття джерел міжнародного права. Матеріальні та формальні джерела. Види джерел міжнародного публічного права. Міжнародний звичай як основне джерело міжнародного права: поняття та основні ознаки. Поняття, стадії та форми звичаєвої правотворчості. Поняття загальної практики як передумови творення звичаєвої норми. Способи підтвердження юридичної обов'язковості (*opinio juris*) звичаєвої норми.

Міжнародний договір як джерело міжнародного права. Поняття, стадії та форми договірної правотворчості. Співвідношення міжнародного договору та міжнародного звичаю як джерел міжнародного публічного права.

Роль громадськості у процесі міжнародної правотворчості. Роль доктринальних вчень у процесі правотворчості. Роль національних нормативних актів та актів застосування норм права у міжнародній правотворчості. Допоміжні джерела міжнародного права: поняття, види та роль.

Тема 3. Основні принципи міжнародного права

Поняття, юридична природа та основні ознаки принципів міжнародного публічного права.

Класифікація принципів міжнародного права. Принципи, які стосуються підтримки міжнародного миру та безпеки. Принцип суверенної рівності держав, незастосування сили чи погрози силою, територіальної цілісності держави, непорушності державних кордонів, мирного вирішення міжнародних спорів. Принципи міжнародного співробітництва. Принцип невтручання у внутрішні справи держав, принцип поваги прав людини, принцип рівноправності та самовизначення народів і націй, принцип добросовісного виконання міжнародних зобов'язань.

Характеристика змісту загальних принципів міжнародного публічного права.

Тема 4. Суб'єкти міжнародного права

Поняття та властивості суб'єкта міжнародного публічного права. Види суб'єктів. Основні та похідні суб'єкти.

Поняття та ознаки держави як основного суб'єкта міжнародного права. Класифікація держав у міжнародному праві. Основні права та обов'язки держав. Юрисдикція держави як суб'єкта міжнародного права: поняття, сфери поширення. Імунітет держави: поняття, види.

Міжнародна правосуб'єктність націй та народів. Особливості правового статусу міжнародних організацій як суб'єктів міжнародного права.

Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень. Місце та роль юридичних і фізичних осіб у суб'єктному складі міжнародного публічного права. Україна як суб'єкт сучасного міжнародного права.

Тема 5. Визнання та правонаступництво у міжнародному праві

Поняття та види визнання у міжнародному праві. Визнання держав: підстави та теорії визнання. Форми визнання: визнання «де-факто», визнання «де-юре». Способи визнання. Особливості визнання урядів та інші види визнання.

Поняття, передумови та види правонаступництва. правонаступництво держав стосовно міжнародних договорів. правонаступництво щодо державної власності, державних архівів та державних боргів.

Особливості правонаступництва України щодо договорів, архівів та власності Радянського Союзу. Нормативне регулювання розподілу активів та пасивів Радянського Союзу.

Тема 6. Міжнародно-правова відповідальність

Поняття та зміст міжнародно-правової відповідальності. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності. Цілі та функції міжнародно-правової відповідальності.

Юридичні, фактичні та процесуальні підстави міжнародно-правової відповідальності. Поняття та ознаки міжнародного правопорушення. Склад міжнародного правопорушення. Поняття та види міжнародних злочинів. Розмежування міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру. Інші міжнародні правопорушення (міжнародні делікти).

Види міжнародної відповідальності: політична (сатисфакція, ресторація) та матеріальна (репарація, реституція, субституція) відповідальність.

Поняття міжнародно-правових санкцій та контрзаходів. Цілі та особливості застосування санкцій, розмежування санкцій та видів міжнародно-правової відповідальності. Індивідуальні та колективні санкції. Характеристика реторсій, репресалій, самооборони, розірвання та призупинення дипломатичних та консульських відносин як види санкцій у міжнародному праві. Санкції, які застосовуються міжнародними організаціями.

Поняття та класифікація обставин, що виключають міжнародно-правову відповідальність держав.

Особливості міжнародно-правової відповідальності міжнародних організацій та фізичних осіб.

Тема 7. Право міжнародних договорів

Поняття та предмет права міжнародних договорів. Поняття та загальна характеристика принципів права міжнародних договорів. Джерела права міжнародних договорів. Національні джерела права міжнародних договорів.

Поняття та назви міжнародного договору. Класифікація міжнародних договорів. Форма міжнародних договорів. Поняття “джентльменських угод”. Структура міжнародних договорів. Сторони міжнародних договорів. Право на участь у договорах.

Стадії укладання міжнародних договорів. Перевірка повноважень представників сторін при укладанні договору. Коло осіб, які володіють правом укладати міжнародні договори без спеціальних повноважень. Переговори та вироблення узгодженого тексту договору. Прийняття тексту договору. Поняття та форми встановлення автентичності тексту договору. Поняття, способи та наслідки висловлення згоди держав на обов’язковість положень договору. Особливості застосування процедури ратифікації.

Поняття та процедура висловлення застережень до міжнародного договору. Випадки, що виключають можливість висловлення застережень. Заперечення на застереження: поняття та способи висловлення.

Процедура вступу договорів у силу, розмежування із суміжними поняттями. Дія договорів у часі, види договорів за строком дії, у просторі та за колом осіб. Принципи реалізації положень договору. Тлумачення міжнародних договорів. Опублікування та реєстрація міжнародних договорів. Зберігання міжнародних договорів. Депозитарій міжнародного договору: поняття та функції.

Перегляд міжнародних договорів. виправлення помилок у міжнародному договорі.

Поняття та умови дійсності міжнародних договорів. Абсолютна та відносна недійсність міжнародних договорів: поняття, умови.

Поняття призупинення міжнародних договорів. Припинення дії міжнародних договорів. Вихід з міжнародного договору. Поняття денонсації та анулювання міжнародного договору.

Тема 8. Дипломатичне та консульське право

Поняття та предмет права зовнішніх зносин. Система права зовнішніх зносин. Поняття та джерела дипломатичного права. Поняття та джерела консульського права. Поняття та джерела права спеціальних місій. Поняття та джерела дипломатичного права міжнародних організацій.

Поняття зовнішніх зносин. Органи зовнішніх зносин. Повноваження парламенту, глави держави, уряду, міністерства закордонних справ та його глави, інших міністерств, органів державної влади у здійсненні зовнішньої політики держави.

Поняття та види дипломатичних представництв. Початок та припинення дипломатичної місії. Процедура відкриття дипломатичного представництва. Функції дипломатичного представництва.

Персонал дипломатичного представництва. Дипломатичний корпус. Поняття, принципи та завдання дипломатичної служби. Класи та ранги дипломатичних службовців. Проходження дипломатичної служби.

Поняття, види та функції консульських установ. Порядок відкриття та організація діяльності консульської установи. Склад консульської установи. Правовий статус нештатних (почесних) консулів.

Поняття привілеїв та імунітетів. Принципи надання привілеїв та імунітетів. Імунітети та привілеї дипломатичного представництва. Особисті привілеї та імунітети дипломатичних представників. Обсяг привілеїв та імунітетів адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу. Обов’язки дипломатичного представництва і його співробітників по відношенню до держави перебування. Міжнародно-правовий захист осіб, що користуються дипломатичними імунітетами.

Поняття та особливості консульських привілеїв та імунітетів. Імунітети та привілеї консульської установи. Особисті консульські привілеї та імунітети.

Поняття та завдання спеціальних місій. Процедура направлення та організації діяльності спеціальних місій. Обсяг привілеїв та імунітетів персоналу спеціальних місій.

Поняття та правовий статус представництв держави при міжнародних організаціях. Функції постійного представництва, обсяг привілеїв та імунітетів його персоналу.

Правовий статус торговельно-економічних місій України за кордоном. Завдання та організація діяльності торговельно-економічних місій України за кордоном.

Тема 9. Право міжнародних організацій

Історичні передумови та етапи становлення міжнародних організацій як форми співробітництва держав. Поняття права міжнародних організацій. Джерела права міжнародних організацій.

Поняття та ознаки міжнародної організації. Види міжнародних організацій за предметом діяльності, колом учасників, компетенцією, порядком вступу, характером членства тощо.

Поняття та зміст правосуб'єктності міжнародних організацій. Повноваження та функції міжнародних організацій.

Порядок створення міжнародних організацій та припинення їхньої діяльності. Поняття та види членства в міжнародній організації. Основні органи міжнародних організацій.

Історичні передумови та етапи створення Організації Об'єднаних Націй. Членство в ООН. Задачі, цілі та принципи ООН.

Головні органи ООН. Склад, статус, повноваження та організація діяльності Генеральної Асамблеї ООН, Ради Безпеки, Економічної та Соціальної Ради, Ради з опіки, Міжнародного Суду ООН. Особливості правового статусу Секретаріату та Генерального Секретаря ООН. Спеціалізовані установи ООН: економічного характеру (ФАО, МВФ), соціального характеру (МОП, ВООЗ), культурно-гуманітарного характеру (ЮНЕСКО, ВОІВ). Перспективи реформування ООН.

Загальна характеристика регіональних міжнародних організацій. Міжнародно-правова характеристика ОБСЄ, Ради Європи, СНД, НАТО: передумови та етапи створення, задачі та повноваження, організаційна структура. Україна та європейські регіональні організації: реальний стан та перспективи взаємовідносин.

Тема 10. Міжнародне право захисту прав і свобод людини.

Міжнародно-правові питання громадянства

Історичні передумови виникнення, розвитку та шляхи розв'язання проблем захисту прав людини у міжнародному праві.

Покоління прав людини. Класифікація міжнародно-правових актів про права людини. Основні положення Загальної декларації прав людини 1948 р. Юридична природа та зміст міжнародних Пактів про права людини 1966 р. Міжнародні акти у сфері боротьби з масовими порушеннями прав людини. Спеціальні міжнародно-правові документи щодо визначення правового статусу та захисту прав окремих категорій осіб. Регіональні міжнародно-правові акти у сфері захисту прав людини.

Поняття та види притулку в міжнародному праві. Міжнародно-правове регулювання статусу біженців та права притулку. Міжнародний контроль за дотриманням прав біженців.

Поняття та система міжнародного контролю за дотриманням прав людини. Універсальна система захисту прав людини в рамках ООН. Конвенційна система захисту прав людини. Правовий статус Комітету ООН з прав людини. Регіональні системи захисту прав людини. Статус, повноваження та організація діяльності Європейського Суду з прав людини.

Поняття та способи набуття громадянства. Порядок набуття та втрата громадянства.

Фізичні особи з особливим правовим статусом. Міжнародно-правовий статус осіб без громадянства та осіб з подвійним громадянством. Правові режими іноземців. Особливості міжнародно-правового регулювання статусу трудящих-мігрантів та членів їх сімей.

Тема 11. Територія в міжнародному праві

Поняття території у міжнародному праві. Види території: державна, міжнародна, території зі змішаним та особливим міжнародним режимом.

Поняття державної території та територіального верховенства держав. Склад державної території: сухопутна територія, в тому числі, острівні території та анклави, водна територія, умовна (квазі) територія держави.

Способи придбання державної території. Первинні способи придбання державної території: окулярна та ефективна окупація. Договірні способи придбання державної території: цесія, обмін, продаж, дарування та інші. Неправомірні способи придбання території.

Поняття, види та способи встановлення державних кордонів. Етапи встановлення державного кордону: делімітація та демаркація кордону.

Міжнародні та багатонаціональні ріки: поняття та особливості правового режиму. Правовий режим Дунаю.

Міжнародно-правовий режим Арктики та Антарктики.

Тема 12. Міжнародне морське право

Поняття та предмет міжнародного морського права. Історичні етапи становлення міжнародного морського права. Кодифікація міжнародного морського права. Загальна характеристика Конвенції з морського права 1982 року: особливості прийняття, зміст, нові положення. Принципи міжнародного морського права.

Класифікація морських просторів. Склад та правовий режим внутрішніх вод. Поняття та особливості визначення правового режиму вод заток. Поняття та види портів. Кримінальна, цивільна та адміністративна юрисдикція у внутрішніх водах держави. Поняття держави-архіпелагу. Способи визначення та особливості правового режиму архіпелажних вод. Право мирного проходу та прольоту в архіпелажних водах.

Поняття територіального моря (територіальних вод). Ширина територіального моря та способи її визначення. Поняття нормальних та прямих висхідних ліній для визначення ширини територіального моря. Правовий режим територіального моря. Право та умови мирного проходу в територіальних водах. Поняття, склад та правовий режим прилеглої зони (зони, що прилягає).

Поняття та правовий статус відкритого моря. Свободи відкритого моря. Визначення національності судна, що плаває у відкритому морі. Умови затримання та огляду судна у відкритому морі. Заходи боротьби з піратством. Право переслідування «по гарячих слідах». Господарська діяльність у відкритому морі.

Поняття та види міжнародних проток. Правовий режим міжнародних проток. Особливості правового режиму та здійснення проходу через Чорноморські, Балтійські та Гібралтарську протоки. Правовий режим міжнародних каналів. Особливості правового режиму Суецького та Панамського каналів.

Поняття та ширина континентального шельфу. Особливості правового статусу континентального шельфу. Права прибережних та інших держав щодо діяльності на континентальному шельфі. Правовий режим континентального шельфу України.

Правовий режим міжнародного району морського дна (Району). Особливості розвідки та видобутку ресурсів морського дна (Району). Повноваження міжнародного органу з морського права щодо видобутку ресурсів Району.

Поняття, ширина та правовий режим виключної економічної зони. Права прибережної держави у своїй виключній економічній зоні. Виключна (морська) економічна зона України.

Тема 13. Міжнародне право в період збройних конфліктів

Поняття і предмет міжнародного гуманітарного права у широкому та вузькому значенні. Джерела міжнародного гуманітарного права: «Право Гааги» та «Право Женеви». Принципи міжнародного гуманітарного права.

Поняття та види збройних конфліктів. Міжнародні збройні конфлікти та конфлікти міжнародного характеру. Початок війни (оголошення війни) та його правові наслідки. Театр війни. Особливості ведення морської та повітряної війни.

Поняття та види нейтралітету у війні. Закінчення війни та його міжнародно-правові наслідки.

Заборонені методи ведення військових дій. Віроломні дії, невибіркоче бомбардування, в тому числі, знищення культурних та історичних цінностей, заборона військового впливу на навколишнє середовище.

Заборонені засоби ведення військових дій. Заборона хімічної, бактеріологічної, окремих видів звичайного озброєння (розривні кулі, протипіхотні міни тощо), обмеження ядерної зброї.

Учасники збройних конфліктів. Правовий статус комбатантів та некомбатантів. Захист поранених, хворих, та тих, що зазнали корабельної аварії під час війни. Правовий статус військовополонених. Режим військової окупації. Правовий захист цивільного населення, в тому числі населення окупованої території. Міжнародний рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

Тема 14. Міжнародне повітряне та космічне право

Етапи розвитку міжнародного повітряного права. Поняття та предмет міжнародного повітряного права. Джерела та принципи міжнародного повітряного права. Загальна характеристика Чикагської конвенції про міжнародну цивільну авіацію 1944 року. Правовий статус Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) та юридична сила норм, що нею приймаються.

Поняття, межі та структура повітряного простору. Правовий режим міжнародного повітряного простору. Категорії повітряного простору над відкритим морем.

Міжнародні польоти. Правове регулювання комерційних повітряних польотів (комерційні права держави або «свободи повітря»). Забезпечення безпеки повітряних польотів.

Правовий режим повітряного простору України. Структура повітряного простору України. Авіаційні правила та правила польотів повітряних суден в Україні. Використання повітряного простору України. Міжнародні польоти у повітряному просторі України.

Поняття та класифікація повітряних суден в Україні. Сертифікація та реєстрація повітряних суден в Україні. Бортова документація повітряних суден. Поняття та склад авіаційного персоналу. Поняття та склад екіпажу повітряного судна. Права та обов'язки командира повітряного судна.

Поняття та предмет міжнародного космічного права, передумови розвитку. Суб'єкти міжнародного космічного права. Правовий статус міжнародних організацій, що здійснюють космічну діяльність. Джерела міжнародного космічного права.

Поняття космічного простору, Місяця та небесних тіл. Основні принципи діяльності держав щодо дослідження та використання космічного простору та небесних тіл.

Поняття космічних об'єктів. Поняття, процедура та правові наслідки реєстрації космічних об'єктів. Правовий статус космонавтів. Склад екіпажу космічного об'єкту. Принципи врятування космонавтів та повернення космонавтів та космічних об'єктів.

Поняття та види космічної діяльності. Особливості відповідальності у міжнародному космічному праві.

Тема 15. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів

Зміст, становлення, розвиток принципу мирного вирішення міжнародних спорів і його значення в сучасному світі.

Поняття «спір», «ситуація», «конфлікт» щодо міжнародного життя. Види міжнародних спорів. Поняття і види мирних засобів вирішення міжнародних спорів в історичному розвитку. Системи засобів мирного вирішення спорів між державами.

Безпосередні переговори - головний засіб вирішення міжнародних спорів. Класифікація дипломатичних переговорів. Консультації як особлива форма переговорів між державами.

Добрі послуги і посередництво. Спільне і відмінне між ними. Узгоджувальні комісії. Міжнародні угоди про примирювальну процедуру.

Міжнародні третейські суди (арбітражі). Історія розвитку і процедура діяльності третейських судів. Міжнародний судовий розгляд. Юрисдикція міжнародних судових установ: факультативна і обов'язкова.

Конвенція з примирення і арбітражу в рамках ОБСЄ. Ставлення та потреба України до міжнародних судових процедур.

Тема 16. Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю

Злочинність як міжнародне явище. Багатосторонні міжнародні угоди по боротьбі зі злочинністю. Організаційно-правові форми міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю. Боротьба з міжнародним тероризмом, незаконним обігом наркотичних засобів та психотропних речовин.

Міжнародно-правове регулювання видачі злочинців (екстрадиція). Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол): історія створення, основні органи.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Поняття, природа, властивості міжнародного права	6	2	1	-	-	3	6	0,5	0,25	-	-	5
2.	Джерела міжнародного права	6	2	0,5	-	-	3	6	0,5	0,25	-	-	5
3.	Основні принципи міжнародного права	6	2	0,5	-	-	3	6	-	0,25	-	-	5
4.	Суб'єкти міжнародного права	7	2	0,5	-	-	3	7	1	0,25	-	-	5
5.	Визнання та правонаступництво у міжнародному праві	7	1	0,5	-	-	3	7	-	1	-	-	5
6.	Міжнародно-правова відповідальність	7	2	1	-	-	4	7	2	-	-	-	6
7.	Право міжнародних договорів	6	2	2	-	-	4	6	-	1	-	-	5
8.	Дипломатичне та консульське право	7	2	2	-	-	4	7	2	1	-	-	4
9.	Право міжнародних організацій	7	2	2	-	-	4	7	1	1	-	-	5
10.	Міжнародне право захисту прав і свобод людини. Міжнародно-правові питання громадянства	7	1	1	-	-	4	7	1	1	-	-	5
11.	Територія в міжнародному праві	7	2	1	-	-	4	7	-	-	-	-	6
12.	Міжнародне морське право	7	2	2	-	-	4	7	-	1	-	-	6

13.	Міжнародне право в період збройних конфліктів.	7	1	2	–	–	4	7	2	1	–	–	6
14.	Міжнародне повітряне та космічне право	6	1		–	–	4	6	–	–	–	–	6
15.	Мирні засоби вирішення міжнародних спорів	6	1	2	–	–	4	6	–	–	–	–	6
16.	Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю	6	1	2	–	–	4	6	–	–	–	–	6
	Усього годин:	105	26	20	–	–	59	105	10	8	–	–	87

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до тем. Самостійна робота студентів заочної форми включає виконання контрольної роботи.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.4. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

Структура екзаменаційного білету включає 3 теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Антипенко В. Ф., Тимченко Л. Д., Беглий О. В., Радзівілл О. А. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / під ред. В. Ф. Антипенка. Київ : НАУ, 2012. Т. 1. 420 с.
2. Антипенко В. Ф., Тимченко Л. Д., Беглий О. В., Радзівілл О. А. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / під ред. В. Ф. Антипенка. Київ : НАУ, 2012. Т. 2. 348 с.
3. Антонович М. М. Міжнародне право: навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 384 с.
4. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс; 2018. 762 с.
5. Батрименко В. І. Міжнародне право: навчальний посібник. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2012. 323 с.
6. Буткевич О. В. Історія міжнародного права: підручник. Київ : Ліра-Ка, 2018. 408 с.
7. Войціховський А.В. Міжнародне право: підручник. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.
8. Гавриленко О. А., Сироїд Т. Л., Новікова Л. В. Історія міжнародного права: хрестоматія-практикум. Харків : Видавництво ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 676 с.
9. Гердеген М. Міжнародне право / пер. з нім. Київ : К.І.С., 2011. 516 с.
10. Мицик В. В., Буроменський М. В., Буткевич О. В. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків : Право. Т. 1. Основи теорії. 2019. 416 с.
11. Мицик В. В., Буроменський М. В., Гнатовський М. М. Міжнародне публічне право: підручник / під. ред. В. В. Мицика. Харків : Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.

12. Перепьолкін С. М., Сироїд Т. Л., Філяніна Л. А. Міжнародне право: словник-довідник / під заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Юрайт, 2014. 408 с.
13. Пронюк Н. В. Сучасне міжнародне право: навчальний посібник. 2-е вид., змін. та допов. Київ : КНТ, 2010. 344 с.
14. Репецький В. М. Дипломатичне і консульське право: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2006. 372 с.
15. Репецький В. М., Лисик В. М., Микієвич М. М. Міжнародне публічне право: підручник / під ред. В. М. Репецького. 2-ге вид., стер. Київ : Знання, 2012. 437 с.
16. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право: підручник. Одеса : Фенікс, 2018. 744 с.
17. Сироїд Т. Л., Гавриленко О. А., Тітов Є. Б., Фоміна Л. О. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / під ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Право, 2018. 292 с.
18. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Харків : Право, 2019. 310 с.
19. Тимченко Л. Д., Кононенко В. П. Міжнародне право: підручник. Київ: Знання, 2012. 631 с.
20. Цюрупа М. В. Міжнародне гуманітарне право: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2008. 364 с.
21. Черкес М. Ю. Міжнародне право: підручник. 6-те вид., виправ. і допов. Київ: Знання, 2011. 397 с.
22. Теорія міжнародного права : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О.В. Бігняка. Херсон : Видавництво «Гельветика», 2020. 224 с.
23. Міжнародне публічне право: основи теорії: навчально-методичний посібник / Х. Н. Бехруз, С. С. Андрейченко, М. В. Грушко та ін. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 252 с.
24. Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю 25 вересня 2015 року. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року. A/RES/70/1

7.2. Допоміжні джерела

1. Акуленко В. І., Андреасян Г. А., Білоричський Г. О. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України: монографія / під ред. В. Н. Денисова. Київ: Юстиніан, 2006. 672 с.
2. Андрушко І. П. Космічне право України: проблеми становлення та розвитку / Андрушко І. П. – К. : Юрид. думка, 2006. – 192 с.
3. Стешенко В. М. Правовий захист прав дітей та підлітків і безпечний інформаційний простір: навчальний посібник. 2-ге вид., змінене. Харків: Право, 2019. 392 с. URL: https://nlu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/06/Посіб_Правадитини_Стешенко_2019.pdf
4. Тарасов О. В. Зі спадщини харківської школи міжнародного права (Фрагменти рукопису Т. Ф. Степанова «Право Народів і Дипломатія» 1844 р.). Харків:Оберіг, 2016. 40 с.
5. Беглий О. В. Космічне право : [навч.-метод. посібник] / Беглий О. В. К.: Освіта України, 2009. – 260 с.
6. Гнатовський М. М. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатовський, Т. Р. Короткий, н. В. Хендель. 2-ге вид., доповн. Одеса : Фенікс, 2015. 92 с.
7. Задорожній О . Порушення агресивною війною Російської Федерації проти України основних принципів міжнародного права Київ, вид-во «К.І.С.» 2015. 695 с.
8. Київець О. В. У пошуках міжнародного права: переосмислюючи джерела: монографія. Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2011. 479 с.
9. Міжнародне право. Основи теорії / С. Д. Білоцький та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., заслуж. діяча науки і техніки України В. В. Мицика. Т. 1. 2019. 415 с.
10. Міжнародне публічне право: основи теорії: практикум для студентів спец. 293 «Міжнародне право» / Нац. авіац. ун-т ; уклад. І. В. Громівчук. Київ : НАУ, 2017. 54 с.
11. Морське право: підручн. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна. Одеса : Фенікс, 2011. 382 с.

12. Правова карта сучасного світу: навч. посіб. для студентів-магістрів юрид. ВНЗ і ф-тів / О. В. Петришин, О. В. Зінченко; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2018. 506 с.
13. Рудюк С.П. Міжнародне гуманітарне право. Конспект лекцій. К.: МО України, 2004. 201 с.
14. Сенаторова О. В. Права людини і збройні конфлікти: навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О.О. 208 с.
15. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./ Редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. К. :Знання України, 2004. Т.1. 760 с.
16. Уніфікація міжнародного права та її вплив на національне законодавство: монографія. / Є. Д. Стрельцова; наук. ред.: М. В. Буроменський; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса : Гельветика, 2019. 521 с.
17. Шпакович О. Місце міжнародних організацій у сучасній системі міжнародних відносин *Право України*. 2010. № 12. С. 186-192.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua>
2. <http://www.president.gov.ua>
3. <http://www.kmu.gov.ua>
4. <http://mon.gov.ua>
5. <http://www.nads.gov.ua>
6. <http://www.me.gov.ua>
7. <http://www.dsiu.gov.ua>
8. <http://www.archives.gov.ua>
9. <http://eurocourt.in.ua>
10. <https://www.coursera.org>
11. <http://academicearth.org>
12. <https://www.edx.org>
13. <http://uopeople.edu>
14. <http://eulaw.ru>
15. <http://www.uni-miskolc.hu>
16. http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/index_en.htm
<http://www.minjust.gov.ua/file/23434>
18. [18. http://www.jstor.org/journal/amerjintelaw](http://www.jstor.org/journal/amerjintelaw)
19. <https://www.icj-cij.org>
20. <http://www.icc-cpi.int>
21. <https://ihl-databases.icrc.org/ih>
22. <http://www.amnesty.org>
23. <https://genevacall.org/ua>
24. <https://www.icrc.org/>
25. <http://www.un.org>
26. <https://www.ohchr.org/>
27. <http://www.unesco.org>

Обліковий обсяг робочої програми – 0,98 ум.др.арк.